

Fenntartható Magyarország címmel ajánláscsomagot adott ki a Magyar Tudományos Akadémia Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottsága

12.5.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

Az MTA Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottsága szerint a fenntarthatóság helyzete Magyarországon több területen aggasztó állapotokat mutat, miközben a klímaváltozás és a vízhiány egyre közvetlenebb kockázatot jelent. Az ajánláscsomag átfogó intézményi és gazdasági lépéseket sürget - többek között az integrált vízgazdálkodás és a zöld átállás erősítését -, hangsúlyozva: a fenntarthatóság nem szűk környezetvédelmi ügy, hanem a nemzeti biztonság és a gazdasági stabilitás alapfeltétele.

A Szathmáry Eörs akadémikus, evolúcióbiológus elnökletével működő bizottság négy fejezetre tagolva, mintegy hetven oldalon részletezi a Magyarország előtt álló tennivalókat. Mint a dokumentum bevezetőjében írják:

„Célunk nem részletes kormányprogram megfogalmazása, hanem tudományosan megalapozott, döntéshozói szempontból áttekinthető helyzetkép és javaslatcsomag közreadása. A dokumentum abból indul ki, hogy Magyarország természeti erőforrásai - különösen a termőföld, a vízkészletek, az erdők, a biológiai sokféleség és a táj - nem egyszerűen ágazati erőforrások, hanem a nemzeti vagyon és a jövő nemzedékek életfeltételeinek részei. Ezt a szemléletet tükrözi az Alaptörvény P) cikke is, amely a természeti erőforrásokat és kulturális értékeket a nemzet közös örökségeként határozza meg.”

A teljes ajánláscsomag itt tölthető le (PDF):

<https://mta.hu/data/dokumentumok/FFEB/2026/mta-ffeb-fenntarthato-magyarorszag-2026.pdf>

Az ajánlásokat megfogalmazó kutatók szerint „a fenntarthatóság ügye Magyarországon kiemelten fontos, de jelenlegi állapota nem megnyugtató”. A dokumentum több fejezete is arra mutat rá, hogy

- a környezeti és fenntarthatósági kormányzás széttöredezett;
- a végrehajtási kapacitások gyengék;
- a vízgazdálkodás dezintegrált;
- a természeti tőke állapota romlik;
- az ökológiai szempontok gyakran alárendelődnek rövid távú gazdasági érdekeknek;
- miközben a klímaváltozás, a vízhiány, a biodiverzitás-csökkenés, a talajromlás, a szennyezések és az egészségügyi kockázatok egyre közvetlenebbül érintik az ország mindennapi működését.

Az anyag ezért nem pusztán környezetvédelmi dokumentum: a fenntarthatóságot a nemzeti biztonság, a gazdasági stabilitás, a társadalmi jóllét és a kormányzati minőség kérdéseként kezeli.

Négy nagy fejezet a legfontosabb kérdésekről

A fejezetek viszonylag teljes áttekintést kívánnak adni a hazai fenntarthatósági kihívások fő területeiről.

I. Központi kérdések

Az első rész a központi kérdéseket tárgyalja: az intézményi és kormányzati szerkezet átalakításának szükségességét, a fenntartható fejlődési szempontok állami működésbe való beépítését, az átfogó nemzeti vagyontár és a zöld költségvetési keretek jelentőségét, valamint a tudomány szerepét a mérésben, modellezésben, kockázatbecslésben és döntéstámogatásban. Külön hangsúlyt kap a természetalapú megoldások és a biológiai sokféleség védelme, mert ezek nem csupán természetvédelmi célok, hanem vízmegtartási, élelmezésbiztonsági, egészségügyi, klímaalkalmazkodási és gazdasági előnyöket is magukban hordoznak.

II. Víz

A második nagy egység a víz kérdését állítja a középpontba. A dokumentum szerint a víz nem egy fenntarthatósági részterület a sok közül, hanem valamennyi fenntartható fejlődési cél alapfeltétele. A hazai vízgazdálkodásban egyszerre jelentkezik az intézményi széttagoltság, az aszályok és hirtelen vízbőségek kezelésének nehézsége, a települési csapadékvíz-gazdálkodás rendezetlensége, az öntözéspolitika fenntarthatósági hiánya, valamint az ivóvízbázisok új típusú kémiai szennyezőkkel – különösen a PFAS- és TFA-terheléssel – szembeni sérülékenysége. A javaslatok ezért az integrált vízgazdálkodás, a víz visszatartás, a víztakarékos öntözés, a táji léptékű együttműködések és a korszerű monitoringrendszerek irányába mutatnak.

III. Gazdaság és agrárium

A gazdaság és agrárium fejezetei azt vizsgálják, hogyan lehet a fenntarthatósági fordulatot finanszírozhatóvá, mérhetővé és versenyképességi szempontból is értelmezhetővé tenni. A klímasemlegesség, a körforgásos gazdaság, a klímaokos mezőgazdaság, a helyben termelt élelmiszerek elősegítése és a fenntartható finanszírozás nem egymástól független célok, hanem egy új gazdasági működés elemei. A dokumentum világossá teszi, hogy a zöld átállás nem pusztán költség, hanem energiaimport-csökkentési, ellátásbiztonsági, innovációs és országimázs-erősítő lehetőség is – ugyanakkor ehhez a közforrások mellett a magántőke mozgósítására és megfelelő szabályozási ösztönzőkre is szükség van.

IV. Energia és társadalom

Az energia és társadalom témakörei tovább tágítják a fenntarthatóság értelmezését. A tiszta és ellátásbiztos energiaátmenet csak akkor lehet sikeres, ha figyelembe veszi a térbeli és társadalmi egyenlőtlenségeket, az energiaszegénységet és az energiaigazságosság szempontjait. Ugyanígy a fenntartható egészségügy nem csupán a gyógyításról, hanem a megelőzésről, az egészségügyi rendszer rezilienciájáról és saját környezeti terhelésének csökkentéséről is szól. Az oktatás, a kutatás-fejlesztés és a zöld készségek fejlesztése pedig annak feltétele, hogy a fenntarthatósági fordulat ne csak szabályozási elvárás, hanem társadalmi tanulási folyamat és gazdasági alkalmazkodóképesség is legyen.

A Bizottság tagjai készek bármelyik fejezet, javaslat vagy vitatott kérdés részletes megvitatására, a döntés-előkészítés támogatására és a tudományos háttér további rendelkezésre bocsátására. Mint írják: „Meggyőződésünk, hogy Magyarország fenntartható pályára állítása csak akkor lehet sikeres,

ha a döntésekben egyszerre jelenik meg a természeti korlátok tisztelete, a társadalmi méltányosság, a gazdasági megvalósíthatóság és a jövő nemzedékek iránti felelősség.”

https://mta.hu/mta_hirei/fenntarthato-magyarország-cimmel-ajanlascsomagot-adott-ki-a-magyar-tudomanyos-akademia-fenntarthato-fejlodes-elnoke-bizottsaga-115390